

Elemzés

Az országgyűlési képviselői magatartás mintaadó jellege és az ebből adódó társadalmi felelősség

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 98. § (1) bekezdés az állami szervek kötelesek a képviselőket megbízatásuk ellátásában támogatni, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadni. A (4) bekezdés szerint **az (országgyűlési) képviselői igazolvány valamennyi közigazgatási szervhez, valamint a közintézetekhez és közintézményekhez belépésre jogosít.** A képviselő – a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter által szabályozott módon – jogosult a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, a rendvédelmi szervek és a vámhatóság működésére szolgáló területre is belépni. **E jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelmét.** Egyes ellenzéki képviselőknek az MTVA székházában 2018. december 16-án tanúsított magatartása fölveti e sérelem bekövetkezett megvalósulásának lehetőségét is.

A képviselő tisztség ellátásának szabályozása – így a közintézetekbe, közintézményekbe való belépés jogosultsága vagy a képviselői munkához szükséges felvilágosítás megadása vonatkozásában – **nem hozott érdemi változást a képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény (Játv.) rendelkezéseihez képest.** Az országgyűlési törvény e tekintetben a korábbi szabályozás nyomvonalán haladt.

A közérdekű üzem működésének megzavarása ugyanakkor bűncselekménynek minősül, amelyet a Büntetőtörvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 323. §-a határoz meg. A 323. § (1) bekezdése szerint: aki közérdekű üzem működését jelentős mértékben megzavarja, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A (2) bekezdést a büntetésként két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztést rendel el, ha a bűncselekményt, csoportosan, esetleg bűnszövetségben vagy különösen nagy kárt okozva követték el. A (4) bekezdés szerint: aki a közérdekű üzem működésének megzavarására irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Továbbá, az (5) bekezdés szerint: aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig, különösen nagy vagy ezt meghaladó kár okozása esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Fidesz Lendvay utcai székházánál korábban történtek – amennyiben magánlakásnak tekintjük a megtámadott objektumot – akár fölvetetheti a Btk. 422. § (1) bekezdés b) pontja szerinti **tiltott adatszerzés gyanúját** is. Eszerint a tiltott adatszerzés „más lakásában vagy egyéb helyiségben, vagy az azokhoz tartozó bekerített helyen” valósulhat meg, s ilyenkor – a helyszín státuszával összefüggésben – a házi jog (azaz a lakás és annak használatához fűződő) mint alkotmányos alapjog lehet a mérvadó. A 2018. december 12-i székháztámadáskor például ketten biztosan bejutottak a székház egyik erkélyére. (A bekerített hely olyan terület, ahová csak a bemenetelre rendelt eszközök felhasználásával lehet szabályszerűen bejutni, ill. a bejutás fizikai erőfelfejtéssel azon az akadályon keresztül lehetséges, amelyet a hely véde

céljából emeltek.) A tiltott adatszerzés fogalmába beletartozik, ha valaki pl. az adott helyen történeteket technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli vagy rögzíti. Az események megtörténte emellett fölveti egyes ellenzéki országgyűlési képviselők politikai felelősségét is, hiszen a képviselői intézmény mintaadó jellege hitelesíti a népet mint szuverént megtestesítő alkotmányos intézmények (pl. az Országgyűlés) demokráciára nevelő tevékenységét; ennek hiánya a demokráciába, az alkotmányos intézményrendszerbe vetett bizalmat ássa alá.

Az Alkotmánybíróság a 65/1992. (XII. 17.) AB határozatban elvi éllel állapította meg, hogy **a mentelmi jog nem alapjog, a képviselőt nem állampolgári, hanem képviselői minőségében illeti meg.** Bár a mentelmi jog a képviselő jogosultságaként nyert megfogalmazást, alapvető funkciója az Országgyűlés védelme más hatalmi ágakkal szemben. Az pedig, hogy a mentelmi jog funkcióhoz kötött, a képviselőjelöltek vonatkozásában úgy értelmezhető, hogy a mentelmi jog lényegében **az országgyűlési választások keretében** a választói akarat zavartalan kinyilvánítását, a választás tisztaságát szolgálja. Az Ab döntéséhez érdemes megjegyezni: a mentelmi jog alapvetően defenzív jellegű intézmény, s a képviselőkkel szemben indított büntetőeljárások tilalmára vonatkozó sérthetelenség esetében a mentelmi jog azt jelenti, hogy az adott képviselővel, ill. képviselőkkel szemben bármilyen bűncselekmény miatt csak az Országgyűlés engedélyével lehet büntetőeljárást indítani.

A 2018. december 12-én történt parlamenti rendzavarás kapcsán az Országgyűlés kormánypárti többsége (és a kormánypárti ülés vezető elnök) higgadtan reagált. **A magyar Országgyűlés általános fegyelmi gyakorlata pedig megfelel a nyugat-európainak.** Például amikor 2018 október közepén LMP-s országgyűlési képviselők „tandíjas” transzparenszekkel zavarták meg a plenáris ülés nyugalmát, Kövér László házelnök többszöri figyelmeztetés után kizárta őket az ülésnap hátralevő részéről. 2010-ben a Bundestag CDU-s elnöke, Norbert Lammert néhány felszólítás után kitiltotta az ülésről a szélsőbaloldali Linke számos képviselőjét, akik egy afganisztáni katonai beavatkozás áldozatainak nevével transzparenszeket lobogtattak. A hazai szabályozás és alkotmányos gyakorlat így összességében konform az irányadó nyugat-európai tapasztalatokkal.